

ISSN 2312–1165

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Г А Л И Ч И Н А

НАУКОВИЙ І КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНІЙ КРАЄЗНАВЧИЙ
ЧАСОПИС

28'2016

Івано-Франківськ

УДК 94 (477): 355.311
ББК 63.3 (4 Укр) 624
Д15

Рекомендовано до друку вченою радою ДВНЗ “Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника”

(протокол № 1 від 01 грудня 2016 р.)

Головний редактор: Микола Кугутяк

Відповідальний секретар: Олег Єгрешій

Редакційна рада: Микола Кугутяк, Сергій Адамович, Мирослав Волощук, Олег Жерноклеєв, Володимир Комар, Василь Марчук, Ігор Райківський, Борис Савчук, Петро Сіреджук, Петро Федорчак, Ігор Цепенда

Редакційна колегія: Микола Кугутяк, Ігор Райківський, Олег Єгрешій, Андрій Королько, Олександр Марущенко, Галина Стефанюк

Адреса редакційної колегії: 76000, Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57

Видання друкується у авторській редакції

Часопис “Галичина” затверджений фаховим виданням ВАК України з таких галузей наук: історія

Реєстраційне свідоцтво КВ № 15260–3832 ПР від 05. 06. 2009 р.

СТОРІНКИ ЖУРНАЛУ ВІДКРИТІ ДЛЯ ДИСКУСІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ, А ТОМУ ЇХ ЗМІСТ НЕ ОБОВ’ЯЗКОВО ВІДОБРАЖАЄ ПОГЛЯДИ РЕДАКЦІЙНОЇ РАДИ

При передруці матеріалів посилання на дане видання обов’язкове

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, імен та інших даних несуть автори публікацій

На обкладинці – роботи художника Олега Чуйка «Гошівська святиня» (2007 р.), «Священне Світло Гошова» (2009 р.) (На звороті)

ГАЛИЧИНА. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. 2016. Ч. 28. 277 с.

GALICIA. Scientific, Cultural and Educative, Local Lore Periodical. 2016. № 28. 277 p.

© Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, 2016
© Факультет історії, політології і міжнародних
відносин, 2016

ЗМІСТ

MEDIUM AEVUM*Мирослав ВОЛОЩУК*

КНЯГИНЯ ГРИФІНА РОСТИСЛАВІВНА, ЇЇ ПОЛЬСЬКИЙ ШЛЮБ ТА ЙМОВІРНЕ РУСЬКЕ ОТОЧЕННЯ ДВОРУ..... 12

Андрій СТАСЮК

ФРАНЦИСКАНСЬКІ МІСІЇ НА РУСІ В ЧАСИ ПРАВЛІННЯ ЮРІЯ ІІ ТРОЙДЕ-НОВИЧА (1325–1340 рр.)..... 20

Андрій ПАВЛЮК

МЕРОВІНГИ У ЛАНГОБАРДСЬКІЙ МІЖДИНАСТИЧНІЙ БОРОТЬБІ 40–70-х рр. VII ст. 27

ПРОБЛЕМИ НОВОЇ І НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ*Назарій ЛОШТИН*

ЄЗУЇТИКА В БІБЛІОТЕЦІ СТАНІСЛАВІВСЬКИХ ТРИНІТАРІЇВ..... 33

Мар'яна ЗАСИПКО

РОЗВИТОК МЕДИЦИНИ В ГЕТЬМАНЩИНІ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVIII ст. (англ.) 42

Уляна КЛИМ'ЮК

МОДЕЛЬ МАЙБУТНЬОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ПОЛЯКІВ ТА УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ НАПЕРЕДОДНІ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ..... 45

Олег МАЛЯРЧУК

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПЕРІОДУ “РОЗВИНЕНОГО СОЦІАЛІЗМУ” 51

Петро ФЕДОРЧАК, Андрій ЯВОРСЬКИЙ

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ У МІЖВОЄННІЙ ЧЕХОСЛОВАЧИНІ (20-30-ті рр. XX ст.)..... 56

Іван ПЕНДЗЕЙ

ПРОБЛЕМА СУСПІЛЬНОГО ВИБОРУ ТА НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УГОРЩИНИ (ВЕРЕСЕНЬ–ГРУДЕНЬ 1944 рр.) 64

Сергій АДАМОВИЧ

МІЖНАЦІОНАЛЬНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ НАПЕРЕДОДНІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РЕФЕРЕНДУМУ 1 ГРУДНЯ 1991 р. 69

ІСТОРИЧНА БІОГРАФІСТИКА*Ігор РАЙКІВСЬКИЙ*

ВОЛОДИМИР АНТОНОВИЧ І ГАЛИЧИНА..... 73

Валерій ОСТРОВСЬКИЙ

САМВИДАВНА “АЛЬТЕРНАТИВА” ДМИТРА КВЕЦКА..... 90

Оксана КОГУТ

ГАЛИЦЬКИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ФЕНОМЕН: ЛЮБОВ ТА ІГОР ЛИПОВСЬКІ..... 102

ІСТОРИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО*Андрій КОРОЛЬКО*

МУЗИЧНО-ХОРОВЕ ТОВАРИСТВО “БОЯН” НА ПОКУТТІ В КІНЦІ XIX – НА ПОЧАТКУ XX ст. 110

<i>Олег ПРОЦІВ</i> ОРГАНІЗАЦІЯ МИСЛИВСТВА ТА РИБАЛЬСТВА У БОГОРОДЧАНСЬКОМУ ПОВІТІ СЕРЕДИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ ст.	120
<i>Надія КІНДРАЧУК</i> ВИЯВ НОНКОНФОРМІЗМУ У СЕРЕДОВИЩІ УКРАЇНСЬКОЇ ТВОРЧОЇ ІНТЕ- ЛІГЕНЦІЇ 60-х – 70-х рр. ХХ ст.	126
<i>Олег ОЛЕКСИШИН</i> ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОФЕСІЙНИХ МИСТЕЦЬКИХ КОЛЕКТИВІВ ПРИКАРПАТТЯ В КОНТЕКСТІ РАДЯНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ СЕРЕДИНИ 40-х – ПОЧАТКУ 50-х рр. ХХ ст.	132

ІСТОРІЯ РЕЛІГІЇ І ЦЕРКВИ

<i>Юрій СТЕЦИК</i> ГОРОДЕНКІВСЬКИЙ ВАСИЛІАНСЬКИЙ МОНАСТІР (1695–1765 рр.).....	137
<i>Тетяна ГОРАН</i> ЗМІНИ В ОРГАНІЗАЦІЙНІЙ СТРУКТУРІ ПЕРЕМИШЛЬСЬКОЇ ГРЕКО-КАТО- ЛИЦЬКОЇ ЄПАРХІЇ У 20–30-х рр. ХХ ст.	143
<i>Ігор ПИЛИПІВ, Руслан ДЕЛЯТИНСЬКИЙ</i> РОЗВИТОК БОГОСЛОВСЬКОЇ ОСВІТИ В ГАЛИЦЬКІЙ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ ст.	148
<i>Олег ЄГРЕШІЙ</i> ГЕНДЕРНА ІДЕОЛОГІЯ: НАУКОВИЙ ДИСКУРС НА ТЛІ РУЙНУВАННЯ ТРАДИЦІЇ	155

ІСТОРІОГРАФІЯ

<i>Степан КОБУТА</i> ПРОФЕСІЙНА І ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ АДВОКАТІВ СТА- НИСЛАВІВЩИНИ (КІНЕЦЬ ХІХ – ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ ст.): ІСТОРІОГРА- ФІЧНИЙ ОГЛЯД.....	165
<i>Олександр МАНУЩЕНКО</i> СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ ПРО “ГЕНОЦИДНУ” ІНТЕРПРЕТА- ЦІЮ ВОЛИНСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ 1943 р.	178

ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

<i>Галина СТЕФАНЮК, Юрій КЛООНОВСЬКИЙ</i> ЄЗУЇТСЬКІ ПАНЕГІРИКИ ЯК ДЖЕРЕЛО ДО ВИВЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВА- РИСТВА ІСУСОВОГО У СТАНИСЛАВОВІ (1715–1773 рр.)	182
<i>Лілія ШОЛОГОН</i> ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АКТУАЛІЗОВАНИХ ДЖЕРЕЛ З ІСТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО РУХУ УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ ст.	188
<i>Степан БОРЧУК</i> ПРОБЛЕМАТИКА УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ НА СТОРІНКАХ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИХ ТА БІБЛІОГРАФІЧНИХ ВИДАНЬ (англ.).....	195

ПОЛІТОЛОГІЯ

<i>Микола ҐЕНИК</i> ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ ПОЛЬЩІ СТОСОВНО НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН (1975–1991)	207
--	-----

НАУКОВИЙ ДЕБЮТ

Андрій ПЕТРАШ

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕЗОТЕРИЧНИХ ІДЕЙ В ЄВРОПІ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧ. ХХ ст. 220

Христина БОЙЧУК

БАРВІНКОВИЙ ОБРЯД У ВЕСІЛЬНІЙ ОБРЯДОВІСТІ ГУЦУЛЬЩИНИ (за матеріалами с. Микуличин Яремчанської міськради Івано-Франківської області) 228

Богдан САВЧУК

ЛИСТУВАННЯ СТЕПАНА ФЕДАКА В РОСІЙСЬКОМУ ПОЛОНІ З ВОЛОДИМИРОМ ОХРИМОВИЧЕМ (СЕРПЕНЬ 1915 – ГРУДЕНЬ 1916 рр.) 233

Роман ЗВАРИЧ

СУДОВА РЕПРЕСІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН СТАНИСЛАВІВСЬКОГО ВОЄВОДСТВА У СКЛАДІ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ..... 238

Ірина САВІЦЬКА

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПРОФЕСІЙНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СТАНИСЛАВОВА В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД (1921–1939 рр.) 243

ХРОНІКА НАУКОВОГО ЖИТТЯ

Ігор РАЙКІВСЬКИЙ, Олег ЄГРЕШІЙ

ПЕРШІ ГРАБОВЕЦЬКІ ЧИТАННЯ “АКАДЕМІК ВОЛОДИМИР ГРАБОВЕЦЬКИЙ – ВЧЕНИЙ, ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ” (Всеукраїнська наукова конференція, 6 грудня 2016 р.) 251

Олександр ГУРЖІЙ

СТОРІНКИ З ЛІТОПІСУ ВЗАЄМОВІДНОСИН РОДИН І. ГУРЖІЯ ТА В. ГРАБОВЕЦЬКОГО..... 255

Олег ЄГРЕШІЙ, Руслан ДЕЛЯТИНСЬКИЙ

“ЛЬВІВСЬКИЙ ПСЕВДО-СОБОР 1946 р. У ПРОЦЕСІ ЛІКВІДАЦІЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ РАДЯНСЬКИМ РЕЖИМОМ” (Всеукраїнська науково-практична конференція до 70-х роковин псевдособору, 12 квітня 2016 р.) 258

Олег ЄГРЕШІЙ, Андрій КОРОЛЬКО

“ГЕНДЕРНА ІДЕОЛОГІЯ: ЗАГРОЗИ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ” (Регіональна науково-практична конференція, 10 листопада 2016 р.) 262

Андрій КОРОЛЬКО

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗАХИСТ КАНДИДАТСЬКИХ ДИСЕРТАЦІЙ В СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ВЧЕНІЙ РАДІ К 20.051.05 ДВНЗ “ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА” У 2013–2016 рр. 265

РЕЦЕНЗІЇ

Іван МОНОЛАТІЙ, Лілія ШОЛОГОН

ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ПОГЛЯД НА УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ 269

MEMORY

Микола КУГУТЯК, Олександр МАНУЩЕНКО

ПАМ’ЯТІ ІВАНА ІВАНОВИЧА ЧЕРВІНКИНА-КОРОЛЬОВА – ПЕДАГОГА, ВЧЕНОГО, НАСТАВНИКА..... 272

НАШІ АВТОРИ.....

273

СОДЕРЖАНИЕ

MEDIUM AEVUM

КНЯГИНЯ ГРИФИНА РОСТИСЛАВОВНА, ЕЕ ПОЛЬСКИЙ БРАК И ВЕРОЯТНОЕ РУССКОЕ ОКРУЖЕНИЕ..... 12

Андрей СТАСЮК

ФРАНЦИСКАНСКИЕ МИССИИ НА РУСИ ВО ВРЕМЕНА ПРАВЛЕНИЯ ЮРИЯ II ТРОЙДЕНОВИЧА (1325–1340 гг.)..... 20

Андрей ПАВЛЮК

МЕРОВИНГИ У ЛАНГОБАРДСКОЙ МЕЖДИНАСТИЧЕСКОЙ БОРЬБЕ 40–70-х гг. VII в. 27

ПРОБЛЕМЫ НОВОЙ И НОВЕЙШЕЙ ИСТОРИИ

Назар ЛОШТЫН

ЕЗУИТИКА В БИБЛИОТЕКЕ СТАНИСЛАВОВСКИХ ТРИНИТАРИЕВ..... 33

Марьяна ЗАСЫПКО

РАЗВИТИЕ МЕДИЦИНЫ В ГЕТМАНЩИНЕ В ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЕ XVIII ВЕКА (англ.)..... 42

Уляна КЛЫМЮК

МОДЕЛЬ БУДУЩЕЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ ПОЛЯКОВ И УКРАИНЦЕВ ГАЛИЧИНЫ НАКАНУНЕ ПЕРВОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АСПЕКТ..... 45

Олег МАЛЯРЧУК

СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО ИВАНО-ФРАНКОВСКОЙ ОБЛАСТИ ПЕРИОДА “РАЗВИТОГО СОЦИАЛИЗМА”..... 51

Петр ФЕДОРЧАК, Андрей ЯВОРСКИЙ

ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ УКРАИНСКОЙ ЭММИГРАЦИИ В МЕЖДУВОЕННОЙ ЧЕХОСЛОВАКИИ (20–30-тые гг. XX в.) 56

Иван ПЕНДЗЕЙ

ПРОБЛЕМА ОБЩЕСТВЕННОГО ВЫБОРА И НАЦИОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧЕСКОГО ВОЗРОЖДЕНИЯ ВЕНГРИИ (СЕНТЯБРЬ – ДЕКАБРЬ 1944 гг.)..... 64

Сергей АДАМОВИЧ

МЕЖНАЦИОНАЛЬНАЯ СИТУАЦИЯ В УКРАИНЕ НАКАНУНЕ ВСЕУКРАИНСКОГО РЕФЕРЕНДУМА 1 ДЕКАБРЯ 1991 г. 69

ИСТОРИЧЕСКАЯ БИОГРАФИСТИКА

Игорь РАЙКИВСКИЙ

ВЛАДИМИР АНТОНОВИЧ И ГАЛЫЧИНА..... 73

Валерий ОСТРОВСКИЙ

САМВЫДАВНА “АЛЬТЕРНАТИВА” ДМИТРИЯ КВЕЦКА..... 90

Оксана КОГУТ

ГАЛИЦКИЙ ФЕНОМЕН ДРАМЫ: ЛЮБОВЬ И ИГОРЬ ЛИПОВСКИЕ..... 102

ИСТОРИЧЕСКОЕ КРАЕВЕДЕНИЕ

Андрей КОРОЛЬКО

МУЗЫКАЛЬНО-ХОРОВОЕ ОБЩЕСТВО “БОЯН” НА ПОКУТЬЕ В КОНЦЕ XIX – НАЧАЛЕ XX ВЕКА..... 110

Олег ПРОЦИВ

ОРГАНИЗАЦИЯ ОХОТЫ И РЫБОЛОВСТВА В БОГОРОДЧАНСКОМ ПОВЕТЕ СЕРЕДИНЫ XIX – НАЧАЛА XX в. 120

Надежда КИНДРАЧУК

ПРОЯВЛЕНИЕ НОНКОНФОРМИЗМА В СРЕДЕ УКРАИНСКОЙ ТВОРЧЕСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ 60-х – 70-х гг. XX в. 126

<i>Олег ОЛЕКСЫШИН</i> ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ТВОРЧЕСКИХ КОЛЛЕКТИВОВ ПРИ- КАРПАТЬЯ В КОНТЕКСТЕ СОВЕТСКОЙ КУЛЬТУРНОЙ ПОЛИТИКИ СЕРЕДИНЫ 40-х – НАЧАЛА 50-х гг. XX в.	132
--	-----

ИСТОРИЯ РЕЛИГИИ И ЦЕРКВИ

<i>Юрий СТЕЦИК</i> ГОРОДЕНКОВСКИЙ ВАСИЛИАНСКИЙ МОНАСТЫРЬ (1695–1765 гг.).....	127
<i>Татьяна ГОРАН</i> ИЗМЕНЕНИЯ В ОРГАНИЗАЦИОННОЙ СТРУКТУРЕ ПЕРЕМЫШЛЬСКОЙ ГРЕКО- КАТОЛИЧЕСКОЙ ЕПАРХИИ В 20–30-х гг. XX в.	143
<i>Игорь ПЫЛЬПИВ, Руслан ДЕЛЯТИНСКИЙ</i> РАЗВИТИЕ БОГОСЛОВСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ГАЛИЦКОЙ ГРЕКО-КАТОЛИ- ЧЕСКОЙ МИТРОПОЛИИ ВО ВТОРОЙ ПОЛОВИНЕ XIX – НАЧАЛЕ XX ВЕКА.....	148
<i>Олег ЕГРЕШИЙ</i> ГЕНДЕРНАЯ ИДЕОЛОГИЯ: НАУЧНЫЙ ДИСКУРС НА ФОНЕ РАЗРУШЕНИЯ ТРАДИЦИИ.....	155

ИСТОРИОГРАФИЯ

<i>Степан КОБУТА</i> ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ И ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ АДВОКАТОВ СТАНИСЛАВОВЩИНЫ (КОНЕЦ XIX – ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЕ XX в.): ИСТОРИОГРАФИЧЕСКИЙ ОБЗОР.....	165
<i>Александр МАРУЩЕНКО</i> СОВРЕМЕННАЯ УКРАИНСКАЯ ИСТОРИОГРАФИЯ О “ГЕНОЦИДНОЙ” ИНТЕР- ПРЕТАЦИИ ВОЛЫНСКОЙ ТРАГЕДИИ 1943 г.	178

ИСТОЧНИКОВЕДЕНИЕ

<i>Галина СТЕФАНЮК, Юрий КЛООНОВСКИЙ</i> ИЕЗУИТСКИЕ ПАНЕГИРИКИ КАК ИСТОЧНИК К ИЗУЧЕНИЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБЩЕСТВА ИИСУСА В СТАНИСЛАВОВЕ (1715–1773 гг.)	182
<i>Лилия ШОЛОГОН</i> ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА АКТУАЛИЗИРОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ ИЗ ИС- ТОРИИ НАЦИОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО ДВИЖЕНИЯ УКРАИНЦЕВ ГАЛИЧИНЫ ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ XIX – НАЧАЛА XX ВЕКА	188
<i>Степан БОРЧУК</i> ПРОБЛЕМАТИКА УКРАИНСКОГО НАЦИОНАЛЬНО-ОСВОБОДИТЕЛЬНОГО ДВИ- ЖЕНИЯ В ГОДЫ ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ НА СТРАНИЦАХ ЭНЦИКЛОПЕ- ДИЧЕСКИХ И БИБЛИОГРАФИЧЕСКИХ ИЗДАНИЙ (англ.)	195

ПОЛИТОЛОГИЯ

<i>Николай ГЕНЫК</i> ЛИБЕРАЛИЗАЦИЯ ПОЛИТИКИ ПОЛЬШИ В ОТНОШЕНИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ МЕНЬШИНСТВ (1975–1991)	207
--	-----

НАУЧНЫЙ ДЕБЮТ

<i>Андрей ПЕТРАШ</i> ИСТОРИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ ФОРМИРОВАНИЯ ЭЗОТЕРИЧЕСКИХ ИДЕЙ В ЕВРОПЕ КОНЦА XIX – НАЧАЛА XX в.	220
--	-----

<i>Христина БОЙЧУК</i> БАРВИНКОВЫЙ ОБРЯД СВАДЕБНОЙ ОБРЯДНОСТИ ГУЦУЛЬЩИНЫ (На материалах с. Мыкуличын Яремчанского горсовета Ивано-Франковской области).....	228
<i>Богдан САВЧУК</i> ПЕРЕПИСКА СТЕПАНА ФЕДАКА В РОССИЙСКОМ ПЛЕНУ С ВЛАДИМИРОМ ОХРИМОВИЧЕМ (АВГУСТ 1915 – ДЕКАБРЬ 1916 гг.).....	233
<i>Роман ЗВАРЫЧ</i> СУДЕБНАЯ РЕПРЕСИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ МЕНЬШИНСТВ СТАНИСЛАВОВСКОГО ВОЕВОДСТВА В СОСТАВЕ ВТОРОЙ РЕЧИ ПОСПОЛИТОЙ.....	238
<i>Ирина САВИЦКАЯ</i> ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ УКРАИНСКИХ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ СТАНИСЛАВОВА В МЕЖДУВОЕННЫЙ ПЕРИОД (1921–1939 гг.).....	243

ХРОНИКА НАУЧНОЙ ЖИЗНИ

<i>Игорь РАЙКИВСКИЙ, Олег ЕГРЕШИЙ</i> ПЕРВЫЕ ГРАБОВЕЦКИЕ ЧТЕНИЯ “АКАДЕМИК ВЛАДИМИР ГРАБОВЕЦКИЙ – УЧЕНЫЙ, ОБЩЕСТВЕННЫЙ ДЕЯТЕЛЬ” (Всеукраинская научная конференция, 6 декабря 2016 г.)	251
<i>Александр ГУРЖИЙ</i> СТРАНИЦЫ ЛЕТОПИСИ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ СЕМЬИ И. ГУРЖИЯ И В.ГРАБОВЕЦКОГО.....	255
<i>Олег ЕГРЕШИЙ, Руслан ДЕЛЯТИНСКИЙ</i> “ЛЬВОВСКИЙ ПСЕВДО-СОБОР 1946 г. В ПРОЦЕССЕ ЛИКВИДАЦИИ ГРЕКО-КАТОЛИЧЕСКОЙ ЦЕРКВИ СОВЕТСКИМ РЕЖИМОМ” (Всеукраинская научно-практическая конференция к 70-й годовщине псевдособора, 12 апреля 2016 г.).....	258
<i>Олег ЕГРЕШИЙ, Андрей КОРОЛЬКО</i> “ТЕНДЕРНАЯ ИДЕОЛОГИЯ: УГРОЗЫ И ВЫЗОВЫ ДЛЯ ХРИСТИАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ” (Региональная научно-практическая конференция, 10 ноября 2016 г.).....	262
<i>Андрей КОРОЛЬКО</i> ИНФОРМАЦИЯ О ЗАЩИТЕ КАНДИДАТСКИХ ДИСЕРТАЦИЙ В СПЕЦИАЛИЗИРОВАННОМ УЧЕНОМ СОВЕТЕ К 20.051.05 ДВНЗ “ПРИКАРПАТСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ ВАСИЛИЯ СТЕФАНЫКА” У 2013–2016 гг.	265

РЕЦЕНЗИИ

<i>Иван МОНОЛАТИЙ, Лилия ШОГОГОН</i> ЦИВИЛИЗАЦИОННЫЙ ВЗГЛЯД НА УКРАИНСКУЮ КУЛЬТУРУ.....	269
--	-----

МЕМОРИ

<i>Николай КУГУТЯК, Александр МАРУЩЕНКО</i> ПАМЯТИ ИВАНА ИВАНОВИЧА ЧЕРВИНКИНА-КОРОЛЕВА – ПЕДАГОГА, УЧЕНОГО, НАСТАВНИКА.....	272
--	-----

НАШИ АВТОРА	273
--------------------------	-----

CONTENTS

MEDIUM AEVUM*Myroslav VOLOSHCHUK*

THE PRINCESS GRIFFINA ROSTYSLAVIVNA, HER POLISH MARRIAGE AND HIPOTETICAL RUTHENIAN ENVIRONMENT OF THE COURT..... 12

Andrii STASIUK

THE FRANCISCAN MISSIONS IN RUS' DURING THE REIGH OF YURII II TROYDENOYCH (1325–1340)..... 20

Andriy PAVLYUK

MEROVINGIAN IN LANHOBARSKIY INTER-DYNASTY THE FIGHT 40–70'S. VII.. 27

THE PROBLEM MODERN AND CONTEMPORARY HISTORY*Nazar LOSCHTYN*

THE JESUITICA IN THE LIBRARY OF THE ORDER OF TRINITARIANS IN STANISLAV 33

Mariana ZASYPKO

DEVELOPMENT OF MEDICINE IN HETMAN AND IN HALF OF XVIII CENTURY.... 42

Uliana KLYMIUK

THE MODEL OF THE FUTURE STATE OF POLES AND UKRAINIAN GALICIA BEFORE WORLD WAR: COMPARATIVE ASPECT..... 45

Oleg MALYARCHUK

AGRICULTURE OF THE IVANO-FRANKIVSK REGION DURING THE PERIOD OF “DEVELOPED SOCIALISM”..... 51

Petro FEDORCHAK, Andriy YAVORSKYI

TO THE ISSUE OF THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN EMIGRATION IN THE INTERWAR CZECHOSLOVAKIA (1920–1930)..... 56

Ivan PENDZEY

THE PROBLEM OF PUBLIC CHOICE AND THE NATIONAL DEMOCRATIC REVIVAL HUNGARY (SEPTEMBER – DECEMBER 1944)..... 64

Sergiy ADAMOYCH

INTER-ETHNIC SITUATION IN UKRAINE BEFORE THE ALL-UKRAINIAN REFERENDUM DECEMBER 1, 1991..... 69

HISTORICAL BIOGRAPHY*Igor RAIKIVSKYI*

VOLODYMYR ANTONOVYCH AND GALICIA..... 73

Valerii OSTROVSKYI

DMYTRO KVETSKO'S SELF-PUBLISHED “ALTERNATIVE”..... 90

Oksana KOGUT

HALICIAN DRAMATIC PHENOMENON: LIUBOV AND IHOR LYPOVSKI..... 102

HISTORICAL LANDSTUDY*Andrii KOROL'KO*

MUSIC AND CHORAL SOCIETY “BOYAN” IN POKUTTIA IN THE LATE NINETEENTH – EARLY TWENTIETH CENTURIES..... 110

Oleg PROTSIV

THE ORGANIZATION OF HUNTING AND FISHING IN THE REGION BOGORODCHNY MID XIX – EARLY XX CENTURY..... 120

<i>Nadiya KINDRACHUK</i> THE EXPRESSION OF NON-CONFORMITY IN THE ENVIRONMENT OF THE UKRAINIAN CREATIVE INTELLIGENTSIA IN THE 60's – 70's Of THE XX th CENTURY	126
<i>Oleg OLEKSYSCHYN</i> THE ACTIVITY PROFESSIONAL ART GROUPS PRYKARPATTYA IN THE SOVIET CULTURAL POLICY.....	132

HISTORY OF RELIGION AND CHURCH

<i>Jurij STETCYK</i> BASILIAN MONASTERY IN HORODENKA (1695–1765 YEARS).....	137
<i>Tetyana GORAN</i> THE CHANGES IN THE ADMINISTRATIVE-TERRITORIAL STRUCTURE OF PRZE- MYSL GREEK CATHOLIC EPARCHY IN 20-30-M YEARS XX CENTURY.....	143
<i>Igor PYLYPIV, Ruslan DELYATYNSKYI</i> DEVELOPMENT THEOLOGICAL EDUCATION IN GALICIAN GREEK CATHOLIC METROPOLITAN IN THE SECOND HALF OF XIX – EARLY XX CENTURY.....	148
<i>Oleg YEGRESHIY</i> GENDER IDEOLOGY: SCIENTIFIC DISCOURSE ON THE BACKGROUND OF THE DESTRUCTION OF TRADITION.....	155

HISTORIOGRAPHY

<i>Stepan KOBUTA</i> PROFESSIONAL AND SOCIAL-POLITICAL ACTIVITY OF LAWYERS OF THE STANISLAVIV REGION (END OF XIX th – FIRST HALF OF XX th CENTURIES): HISTORIOGRAPHICAL REVIEW.....	165
<i>Oleksandr MARUSCHENKO</i> MODERN UKRAINIAN HISTORIOGRAPHY ON THE “GENOCIDE INTERPRETA- TION” OF THE VOLYN TRAGEDY IN 1943.....	178

STUDY OF SOURCES

<i>Galyna STEFANYUK, Yuriy KLONOVSKY</i> JESUIT PANEHIRNYK AS THE RESOURCES FOR THE STUDY OF SOCIETIES JESU IN STANYSLAVIV (1715–1773) rr.	182
<i>Liliya SHOLOGON</i> GENERAL DESCRIPTION OF ACTUALIZED SOURCES HISTORY OF NATIONAL UKRAINIAN CULTURAL MOVEMENT OF GALYCHYNA SECOND HALF OF XIX – EARLY XX CENTURY.....	188
<i>Stepan BORCHUK</i> REGIONAL STUDIES ENCYCLOPEDIA OF UKRAINE – 26-VOLUME “HISTORY OF CITIES AND VILLAGES UKRAINIAN SSR”.....	195

POLITOLOGY

<i>Mykola GENYK</i> LIBERALIZATION OF NATIONAL MINORITIES POLICY OF POLAND (1975–1991).....	207
---	-----

SCIENTIFIC DEBUT

Bohdan SAVCHUK
CORRESPONDENCE STEPAN FEDAK IN RUSSIAN CAPTIVITY WITH VOLODYMYR OKHRYMOVYCH (AUGUST 1915 – DECEMBER 1916)..... 220

Hrystyna BOYCHUK
VINCA ORDINANCES IN HUTSUL MARRIAGE CEREMONY (ON MATERIALS WITH MYKULYCHYN YAREMCHE DISTRICT OF IVANO-FRANKIVSK REGION)..... 228

Andrii PETRASCH
THE HISTORICAL BACKGROUND FORMATION IDEAS IN EUROPE THE END XIX – THE BEGINNINGS OF XX CENTURY..... 233

Roman ZVARYCH
THE JUDICIAL REPRESSION OF NATIONAL MINORITIES STANISLAVIV PROVINCE IN THE COMPOSITION OF THE SECOND POLISH REPUBLIC..... 238

Iryna SAVITSKA
THE ACTIVITY OF UKRAINIAN PROFESSIONAL SCHOOLS IN STANISLAVIV IN THE INTERWAR PERIOD (1921–1939)..... 243

CHRONICLE OF SCIENTIFIC LIFE

Igor RAIKIVSKYI, Oleg YEGRESHIY
THE FIRST READING HRABOVETSKYY “ACADEMICAN VOLODYMYR HRABOVETSKYY – SCIENTIST, PUBLIC FIGURE” (the national conference, December 6, 2016)..... 251

Olexander GURZHIY
PAGE CHRONICLE RELATIONS AND FAMILIES I. GURZHIY AND V. HRABOVETSKYY..... 255

Oleg YEGRESHIY, Andrii KOROL'KO
“LVIV PSEUDOSOBOR 1946 IN THE PROCESS OF LIQUIDATION OF THE GREEK CATHOLIC CHURCH BY THE SOVIET REGIME” (the scientific-practical conference for 70 Lviv pseudosobor, 12 April 2016)..... 258

Oleg YEGRESHIY, Ruslan DELYATYNSKYI
“GENDER IDEOLOGY1: THREATS AND CHALLENGES FOR CHRISTIAN IDENTITY” (the regional scientific-Practical Conference, 10 November 2016)..... 262

Andrii KOROL'KO
INFORMATION DEFENSE OF THESES INE THE SPECIALISED SCIENTIFIC COUNCIL D 20.051.05 SHEE “VASYL STEFANYK PRYCARPATHIAN NATIONAL UNIVERSITY” IN 2013–2016..... 265

REVIEWS

Ivan MONOLATIY, Lilya SHOLOHON
CIVILIZATION VIEW ON UKRAINIAN CULTURE..... 269

MEMORY

Mykola KUHITYYAK, Oleksandr MARUSCHCHENKO
MEMORY OF IVAN CHERVINKIN-KOROLYOYV: THE TEACHER, SCHOLAR, MENTOR..... 272

OUR AUTHORS..... 273

MEDIUM AEVUM

УДК 929.5+929.7(438)(=011)“1”

Мирослав ВОЛОЩУК

КНЯГИНЯ ГРИФІНА РОСТИСЛАВІВНА, ЇЇ ПОЛЬСЬКИЙ ШЛЮБ ТА ЙМОВІРНЕ РУСЬКЕ ОТОЧЕННЯ ДВОРУ*

Стаття присвячена малодослідженій в історичній науці проблемі реконструкції імовірного руського оточення виданих заміж за західноєвропейських володарів руських князівен з династії Рюриковичів. На прикладі доньки колишнього галицького князя Ростислава Михайловича – Грифіни (Атрипінї), доволі добре занотованої різноплановими джерелами польського і чеського походження, автор спробував встановити ймовірно руського походження осіб серед її оточення після одруження із сєрадзьким князем Лешекком Чорним. Складність завдання полягає не тільки у її виданні заміж не з Русі, а, мабуть, з підпорядкованої батькові нареченої угорської Мачви чи котрогось зі столичних угорських центрів (Естергом, Секешфехервар), але й також у відсутності у представників курії княгині характерних предикатів (*Ruthenus, Orros/us* та ін.), за якими можна було б спробувати встановити їхню земельну (етнічну чи релігійну) належність.

Ключові слова: Грифіна Ростиславівна, Лешек Чорний, Русь, польські землі, Пясти, Рюриковичі, Бєла IV, Кунегунда Ростиславівна, Пшемисл Оттокар II, Чехія.

Від моменту християнізації династії Рюриковичів, а разом з тим – навернення до нової віри усіх інших поступово підкорених східнослов'янських і не тільки земель та *gentes* між Карпатами на заході та Волгою на сході, а також від Новгороду на півночі та причорноморського узбережжя на півдні, розширювалася й географія укладення матримоніальних зв'язків із сусідніми суверенами. Десятки княжних упродовж X–XIV ст. виїхало лише до країн Західної Європи. Про життя деяких з них залишилося немало писемних свідчень, портретних зображень та реальних артефактів, які, крізь призму матеріальної культури, відтворювали окремі сторінки біографії цих жінок.

До середини XIV ст. найбільше знаємо про долю й оточення трьох осіб: доньки великого київського князя Ярослава Володимировича – Анни, королеви Франції (*Anna, Agnesa*, 1051–1060)¹, дружини Генріха I (*Henri*, 1008–1060) та після його смерті – графа Рауля де Крепі (*Raoul de Crépy*, † 1074); доньки колишнього новгородського князя Ярослава Володимировича (бл. 1155–1165 – кінець 1205–1209) – Гримислави (*Grimislaua*)², краківсько-сандомирської княгині (1208/1209–1211 – до 1227), вдови польського володаря Лешєка Білого (*Lestko Albus*, 1184/1185–1227); і, врешті, доньки колишнього галицького князя Ростислава Михайловича (бл. 1223 – після 1264), а від 1247 р. господаря розташованої на півдні угорських володінь династії Арпадів Мачви – Кунегунди (*Cunegundis*)³, королеви Чехії (1261–1278), дружини короля Пшемисла II Оттокара (*Primislaus*, 1231–1278).

Найчастіше, як свідчать генеалогічні студії, руські князі впродовж XI–XIV ст. родичалися із Пястами. Відтак, немає нічого дивного, що однією із княгинь, про яку відомо після її заміжжя найбільше – дружина, а згодом вдова польського володаря Лешєка Білого Гримислава. А, в цілому, русько-польські шлюби XI–XIV ст., пов'язані із виїздом княжних з династії Рюриковичів до земель Пястів, відповідно до цілого ряду ґрунтовних досліджень, мають наступний вигляд⁴.

1. Конкубінат Предслави з Болеславом Хоробрим (1018–?).
2. Казимир Відновитель та Добронєга-Марія Володимирівна або Ярославівна (б. 1041–1058) **.

* Збір матеріалів та підготовку статті уможливила стипендіальна підтримка програми *Erasmus Mundus (Ianus II)* під час перебування в Лодзькому університеті (Польща, 2015–2016).

** В дужках вказано період перебування осіб у шлюбі. У даному випадку не завжди деталізуємо місце князювання перелічених польських і руських володарів з огляду на постійну змінність.

3. Болеслав II Сміливий та Вишеслава Святославівна (? 1067–? 1089).
4. Мешко II Щедрий та *Ruthena puella*, може Євдокія Ізяславівна (1088–1089).
5. Болеслав III Кривоустий та Збислава Святополківна (1102/1103 – до 1114).
6. Болеслав IV Кучерявий і Верхуслава Всеволодівна (1136–1150/1167).
7. сілезький князь Болеслав Високий та Звенислава Всеволодівна (1142 – до 1163).
8. Мешко III Старий і Євдокія Ізяславівна може Юрійвна (1151–1154/1158–1159 – після 1198).
9. Одо, син Мешка III Старого та N донька Ярослава Володимировича або Володимира Ярославовича (до 1184/1187–?).
10. мазовецький князь Конрад і Агафія Святославівна (1207–1208/1209–1247).
11. Лешек Білий та N донька Інгваря Ярославовича (1207–1208).
12. Лешек Білий та Гримислава Ярославівна (1208/1209–1211 – до 1227).
13. Болеслав Конрадович та Анастасія Олександрівна (до 1245–1248).
14. Земовит Конрадович та Переяслава, може Данилівна (1251/1255–1262).
15. Лешек Чорний та Грифіна Ростиславівна (1265–1271/1274).
16. битомський князь Казимир і Гелена Львівна (до 1278–1312).
17. Земовит Казимирович та Анастасія Львівна (1296/1300–1312).
18. Тройден і Марія Юрійвна (до 1309–1341).

З-посеред перелічених шлюбів попри, найбільшу кількість писемних та матеріальних джерел, які засвідчили життя дворі вдови Лешека Білого Гримислави, певне уявлення можна також скласти про оточення ще однієї непересічної постаті польсько-руської середньовічної історії Грифіни (Агрипини) Ростиславівни (*Griffa, Griffina*, біля 1249 – між 1305/7–1309).

З огляду на не настільки добре досліджену генеалогію Ольговичів (як, наприклад, волинських Мстиславовичів чи навіть галицьких Ростиславовичів), до роду яких належав Ростислав Михайлович (біля 1219 – після 1264) та його діти, біографія Грифіни, як і її батька, братів і сестер, потребує глибшого та комплекснішого вивчення. Одним із перших її належність до Пястів через одруження із сарадзьким правителем Лешекком Чорним (*Lestko Niger*, 1241–1288) наприкінці XIX ст. дослідив польський історик Освальд Бальзер⁵. Окремі біографічні відомості про саму княгиню на її шлюб згодом доповнили Ян Тенговський та Казімеж Яшінський⁶.

Матримоніальний союз, датований Анналами Траски 1265 р.⁷, дозволяє зробити висновок про його укладення після смерті батька нареченої. Тому, частково перефразовуючи й доповнюючи слова Я. Тенговського, одруження Лешека із Грифіною не до кінця виглядало повноцінним на тлі русько-польських міждинастичних відносин XIII ст., адже батько (чи його оточення на чолі із матір'ю – донькою короля Угорщини Бели IV (*Bela*, 1206–1270), принцесою, господаркою Мачви, Анною), хоча й належав до Рюриковичів, видавав свою дитину заміж поза межами вотчинних земель⁸. Відтак, на перший погляд, шукати серед оточення княжни когось із попереднього місця проживання сім'ї у Києві, Чернігові, Перемишлі, Галичі чи Луцьку (духівників і вельмож, які могли супроводжувати родину під час систематичних переїздів упродовж 1235–1247 рр., доки та не осіла на півдні угорських земель) виглядало б відвертою авантюрою.

Однак одружений близько 1242 р. із донькою Бели IV Анною і оселений після 1247 р. у Мачві (тепер – не локалізована місцевість Воєводини, Сербія) князь Ростислав не вперше брав участь у подібних делікатних справах. За результатами Віденської угоди 1260 р. щодо поділу спадщини династії австрійських герцогів Бабенбергів, Арпади у якості гаранту дотримання договору ініціювали шлюб чеського короля Пшемисла II Оттокара (*Primislaus*, 1231–1278) зі старшою Ростиславівною – Кунегундою (*Cunegundis*, † 1285).

Королева Кунегунда одна із найбільш опривілейованих увагою хроністів⁹ та авторів актового матеріалу жінок королівства XIII–XIV ст.¹⁰. Освіченість та активне листування першої дами Чехії підтверджена величезним за обсягом матеріалом, серед адресатів якого – супруг, німецькі володарі та їхні дружини тощо¹¹. Етнічність оточення цієї жінки упродовж двох найяскравіших періодів її діяльності 1261–1278 і 1278–1285 рр. продовжує залишатися невстановленою, хоча про особистого духівника, послів королеви та інших придворних

джерела повідомляли неодноразово¹². “За замовчування” чеська історична наука певне вважає цих людей представниками місцевої знаті. На загал до загибелі чоловіка у битві на Моравському полі 26 серпня 1278 р. кількість куріалів, за нашими підрахунками, становила щонайменше 20 занотованих документами осіб.

Зокрема у конфірмаційній грамоті Кунегунди Вишеградській церкві (тепер – місто Прага, Чеська Республіка) щодо земель села *Budech* (тепер – мабуть, топонім у околицях міста Прага, Чеська Республіка), виданому 15 червня 1262 р. свідками записані кілька осіб, походження яких особливо цікаве. Крім матері (*venerabilis mater nostra Anna de Galatia, de Machow et de Bosna*) іншими близькими вінченосній особі записані скарбник Андрій (*Andreas summus camerarius*) підचाший Домаслав (*Domazlaus pincerna*), придворний маршал Судислав (*Sdzizlaus marsalcus*) та інші, деякі з яких не названі за іменами¹³. При королеві за потреби перебував сповідник-домініканець Захарія¹⁴ і брат того ж ордену на ймення Протива*.

Не дивлячись на слов'янський іменослов однозначно залічити усіх близьких королеві Кунегунді до умовного “руського світу” некоректно, адже їхнє угорське або й чеське походження також цілком можливе, і навіть доволі природне, враховуючи обставини укладення цього шлюбу. Але й руського супроводу доньки Ростислава Михайловича у Прагу під час одруження 1261 р. відкидати не варто, бо князя до угорських земель, починаючи з 1242 р., точно супроводжувала невстановленої кількості свита колишніх чернігівських і галицьких бояр, зокрема й духівники¹⁵. Вистачало вихідців з Русі й серед мендикантів – францисканців та домініканців, які подекуди користувалися повагою і увагою Рюриковичів не тільки у власних землях, а й поза ними¹⁶.

Наведений приклад неоднозначності походження найближчого оточення королеви Кунегунди дозволяє припустити схожість у випадку зі шлюбом її молодшої сестри та Лешека Чорного.

Придворне життя Грифіни в подружжі 1265–1271/1274 рр., до смерті колишнього чоловіка 1288 р. та після неї – *terminus ante quem* 1305/7–1309 р., коли княгиня померла, відоме добре за польськими наративами¹⁷, агіографіями¹⁸ та актами¹⁹, зокрема виданими й нею ж²⁰. Узагальнення й доповнення життєпису жінки певною мірою довершив польський автор XV ст. Ян Длугош²¹. Народження жінки історики зазвичай датують найраніше 1246 р.²², тобто, імовірно в часі проживання батьків на кордоні з Галицькою землею у східних комітатах Угорщини. Втім, видання заміж Грифіни відбувалося вже після смерті батька, й, як відтворюють джерела, протікало не вельми успішно. Один із найдраматичніших, з одного боку, а з іншого – найанекдотичніших випадків, який врешті решт призвів до розлучення, нездатність чоловіка зачати дитину. Розлого цей сюжет відображений Я. Длугошем²³.

У вище означені періоди перебування доньки Ростислава Михайловича в польських землях 1265–1271/1274 і 1271/1274–1288 рр., відповідно, нам не відомі випадки безпосереднього ведення княгинею офіційного діловодства. Один із перших, уцілілих актів Грифіни датується 31 січня 1293 р.²⁴. За ним, а також іншими її дипломами 1293–1299 рр. легко відтворити оточення на той час уже вдови Лешека Чорного, про етнічність якого говорити дійсно вельми важко, навіть вдаючись до глибшого аналізу імен, предикатів, прізвищ та урядів. Задля хоча б гіпотетичної класифікації таких, наближених до курії краківської княгині осіб, їхніх урядів й посад, ми поділили наступним чином:

- a) з, радше, польськими іменами (або польського походження), руських варіантів яких не зустрічаємо в літописанні;
- b) із теоретичною (*sic!*) можливістю латинізації або подвійного вживання в землях як Пястів так і Рюриковичів;

* Ім'я Протива (*Protiba*), зокрема, серед знатних вельмож зустрічається в оточенні чеського і моравського князя Беджиха (*Fridericus*, 1172–1173, 1178–1189) нобілів Руса і Держислава упродовж 80–90-х рр. XII ст., а також відоме в історії роду *Russoni de Luticz* XIV ст. Не факт, що іменослов із кореневою основою на *Rus-* має стовідсоткове відношення до нашої проблеми, втім, не врахувати окреслених випадків також було б невірно. (див.: Волощук М. М. “Русь” в чеських землях (Богемія, Моравія, Силезія) XI–XIV вв.: избранные проблемы / М. Волощук // *Rossica antiqua*. – СПб., 2014. – № 2. – С. 24).

- c) радше непольські;
d) такі, що важко піддаються окресленню.

Таблиця № 1

№ п/п	Оточення княгині Грифіни (1293–1299). Імена				
	Рік, джерело	Радше типово польські	Вірогідність подвійного ужитку та латинізації	Радше непольські	Чітко невстановленого ужитку
1	2	2	3	4	5
1.	31.01.1293 KDM, T.2 21.12.1293 KDM, T.2 1.03.1296 KDM, T.2	Matia , dominus, capellanus et procurator			
2.	31.01.1293 KDM, T.2 2.11.1293 KDM, T.2 21.12.1293 KDM, T.2 1.03.1296 KDM, T.2 September 1299 KDM, T.1		Nicolaus dictus Iasczorka/Iascorka (латинізоване – Микола або Микула Ящірка), comes, iudex curie	?	
3.	31.01.1293 KDM, T.2 2.11.1293 KDM, T.2 1.03.1296 KDM, T.2		Philippus (латинізоване – Філіп , хоча ім'я не так часто зустрічається в літописанні), comes, minister		
4.	31.01.1293 KDM, T.2 2.11.1293 KDM, T.2 21.12.1293 KDM, T.2 1.03.1296 KDM, T.2 September 1299 KDM, T.1		Paulus filius Threbe (латинізоване – Павло), comes, minister		
5.	31.01.1293 KDM, T.2 21.12.1293 KDM, T.2 1.03.1296 KDM, T.2				Selcho , minister
6.	31.01.1293 KDM, T.2 September 1299 KDM, T.1	Adam de Zaslonie			

Продовж. табл. 1

1	2	2	3	4	5
7.	31.01.1293 KDM, T.2 2.11.1293 KDM, T.2 21.12.1293 KDM, T.2 1.03.1296 KDM, T.2		Petrus (латинізоване – Петро), notarius		
8.	2.11.1293 KDM, T.2 21.12.1293 KDM, T.2 September 1299 KDM, T.1	Boguphal , capellanus, canonicus Sandomiriensi			
9.	2.11.1293 KDM, T.2 21.12.1293 KDM, T.2 1.03.1296 KDM, T.2 September 1299 KDM, T.1		Nicolaus dictus Panczek (латинізоване – Микола , прозваний Пончик), comes, minister		
10.	2.11.1293 KDM, T.2		Paulus (латинізоване – Павло), minister ²⁵		
11.	September 1299 KDM, T.1		Stephanus (латинізоване – Щепан, Степан), comes, procurator		
12.	September 1299 KDM, T.1	Boguta , minister			
13.	September 1299 KDM, T.1		Iacobus (латинізоване – Яків), plebanus. У даному випадку вірогідність невелика через духовний сан особи, радше католика		

Із перелічених осіб імена деяких синхронізуються з іменами, наприклад, галицького й волинського боярства (Філіп, Щепан, Микула та інші), втім зі стовідсотковою впевненістю засвідчувати їхнє непольське походження не можна. В землях Пястів такі ж імена чи прізвиська (*Iasczorka/Iascorka*, наприклад) були часто вживаними.

Узагальнено оточення Грифіни згадується Я. Длугошем. Зокрема, під час похоронів Болеслава Сором'язливого 1279 р. Лешек Чорний і Грифіна брали участь у складі чисельної групи вельможних осіб, серед яких могли бути не лише поляки²⁶. Імовірно саме так опис поховання став відомий авторові так званого Галицько-Волинського літопису: “Того^ж лѣта . престависа великий князь Краковський Болеславъ . добрый тихий . кроткий смиреный . незлобивый . поживъ же лѣта много . и тако . во старости добръ виде ко Г^оу . тѣло же его спратавше . положиша е во цркви стго Францишка . в городѣ Краковѣ .”²⁷. У 1285 р. під час заколоту проти краківського князя і його дружини ті були змушені переховуватися у міській фортеці з незначним оточенням, походження якого невідоме²⁸. Імовірно саме ці люди

супроводжували подружжя до Угорщини під час татарського нападу на польські землі 1288 р.²⁹. Про відправлення якихось послів до чеського короля, племінника Грифіни – Вацлава II (*Venceslaus* † 1305) із проханням обійняти престол у Кракові, Я. Длугош згадав також під 1291 р.³⁰. Відзначає чисельне оточення княгині й дослідник канцелярії Лешека Чорного Зигмунд Мазур, який, втім, не конкретизував етнічну належність цієї знаті³¹. Точно відомо, що серед наближених до жінки вельмож певний час перебував ймовірно рідний брат Грифіни – Прокоп, єпископ Кракова упродовж 1293–1295 рр.*.

Вдову польського володаря Вацлав II після невдалої спроби заволодіти польськими землями відвіз до Праги, де та й померла після 1303 р.³².

Отже, із уцілілих досі джерельних свідчень про шлюб та оточення доньки руського князя та господаря Мачви Ростислава Михайловича Грифіни можемо скласти доволі умовну “мозаїку” придворного життя у шлюбі з Лешекком Чорним, в якій чимало сегментів досі з об’єктивних причин залишаються невідомими. Етнічність тринадцятьох відомих з оточення княгині осіб – одне із таких проблемних питань. Відсутність належної кількості характерних окреслень, за якими можна було б реконструювати походження хоча б частини з них – типова для даного періоду історіописання польських земель. Етнічними типу *Ruthenus* стають властивими для джерел наративного жанру та офіційного діловодства (роботи канцелярій), радше у другій половині XIV–XV ст. Лише вкрай обережно (*sic!*) можна припустити, що носії імен *Nicolaus* (Микола або Микула), *Philippus* (Філіп), *Stephanus* (Степан, Щепан) могли б потрапити до оточення краківської княгині з числа руської знаті її батька.

¹ Див. найважливіші студії, присвячені доньці Ярослава Володимировича: Labanoff A. de Rostoff. Recueil de pièces historiques sur la reine Anne ou Agnès épouse de Henri Ier, roi de France, et fille de Iaroslav Ier, grand-duc de Russie / de Rostoff A. Labanoff. – Paris : Typographie de Firmin-Didot, 1825. – 60 p.; Caix de Saint-Aymour A. Anne de Russie, reine de France et comtesse de Valois au XIe siècle / A. Caix de Saint-Aymour. – Paris : Honoré Champion Libraire, 1896. – deuxième édition. – 117 p.; Bautier R.–H. Anne de Kiev, Reine de France et la politique royale au XIe siècle. Étude critique de la documentation / R.–H. Bautier // Revue des études slaves. – Paris, 1985. – T. LVII. – F. 4. – P. 539–564; Мусин А. Анна Киевская: между историей и историографией / А. Мусин // Княжа доба: історія і культура. – Львів, 2014. – Вип. 8. – С. 145–172; див. також науково-популярний нарис про Анну Ярославну: Dolorme Ph. Anne de Kiev. Épouse d’Henri Ier mère de Philippe Ier / Ph. Dolorme. – Histoire des Reines de France. – Paris : Pygmalion, 2015. – 272 p.

² Zabłocki W. Grzymysława Ingarówna, księżna krakowsko-sandomierska / W. Zabłocki. – Kraków : Universitas, 2012. – 181 s.

³ Novák J. B. Kritika listáře královny Kunhuty / J. B. Novák // Sborník prací historických. K šedesátým narozeninám dvor. rady prof. dra Jaroslava Golla / [red. J. Bidlo, G. Friedrich, K. Krofta]. – v Praze : Nákladem hist. klubu, 1906. – S. 124–152; Mendl B. Listy královny Kunhuty králi Přemyslovi / B. Mendl. – Praha : Emporium, 1921. – 69 s.; Mendl B. Listy královny Kunhuty králi Přemyslovi / B. Mendl. – Praha : Akropolis, 1997. – 55 s.; Libor J. In ordine Cruciferorum Christo militavit. K osudům Ješka, syna Závěše z Falkenštejna a královny Kunhuty / J. Libor // Český časopis historický. – 2000. – R. 98. – Č. 3. – S. 453–475. в тому числі – науково-популярний огляд життя королеви Чехії: Лужницький Г. Любов і політика княжни руської і королеви чеської. Сторінка із чесько-українських взаємин XIII ст. / Г. Лужницький // Хроніка 2000. Український культурологічний альманах. – К., 2000. – Вип. 35–36. – С. 90–93.

⁴ Balzer O. Genealogia Piastów / O. Balzer. – Kraków : Avalon, 2005. – S. 161–162, 164, 220, 283, 295, 478, 581–583, 602–606, 759–760; Jasiński K. Księżna dobrzyńska Anastazja i jej regencja / K. Jasiński // Ojczyzna bliższa i dalsza. Studia historyczne ofiarowane Feliksowi Kirykowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin / [red. J. Chrobaczyńskiego, A. Jureczki i M. Śliwy]. – Kraków : Secesja, 1993. – S. 425–433; Tęgowski J. Kontakty rodzinne dynastów polskich i ruskich w średniowieczu / J. Tęgowski // Między sobą.

* Під час міжнародної конференції “Польща, Русь і Угорщина X–XIV ст. в міжнародних відносинах”, що 16–17 червня 2014 р. проходила в Інституті історії Польської академії наук у Варшаві автор цих рядків запропонував версію походження краківського владика Прокопа з родини колишнього галицького князя Ростислава Михайловича – батька дружини польського князя Лешека Чорного Грифіни. Відтак Прокоп був її рідним братом. Стаття під назвою “Єпископ Кракова *Procopius de Russia* (1293–1295 рр.): етнічність та генеалогічна належність” має підсумувати результати нашого виступу на цій конференції.

- Szkie historyczne polsko-ukraińskie / [red. T. Chynczewskiej-Hennel i N. Jakowenko]. – Lublin : Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, 2000. – S. 7–36; Jasiński K. Rodowód Piastów małopolskich i kujawskich / K. Jasiński // Biblioteka Genealogiczna / [red. M. Górnego, Poznań]. – Wrocław : Wyd-wo Historyczne, 2001. – T. 3. – S. 29, 36–37, 67–70, 99–104, 130–132; Назаренко А. Древняя Русь на международных путях: Междисциплинарные очерки культурных, торговых, политических связей IX–XII вв. / А. Назаренко. – М. : Языки русской культуры, 2001. – С. 547–548, 563, 565, 581; Dąbrowski D. Rodowód Romanowiczów książąt halicko-wołyńskich / D. Dąbrowski. – Poznań ; Wrocław : Wyd-wo Historyczne, 2002. – S. 217–226, 232–240, 243; Jasiński K. Rodowód pierwszych Piastów / K. Jasiński. – Poznań : Wyd-wo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół nauk, 2004. – S. 139, 181, 189, 229, 233, 241–242; Войтович Л. В. Княжа доба на Русі: портрети еліти / Л. Войтович. – Біла Церква : Видавець Олександр Пшонківський, 2006. – С. 272–273, 350, 357–358, 411, 469, 501, 506–507, 523; Dąbrowski D. Dwa ruskie małżeństwa Leszka Białego. Karta z dziejów Rusi halicko-wołyńskiej i stosunków polsko-ruskich w początkach XIII wieku / D. Dąbrowski. // Roczniki historyczne. – 2006. – R. 72. – S. 78, 85, 91; Jasiński K. Rodowód Piastów śląskich. Piastowie wrocławscy, legnicko-brzescy, świdniccy, ziebiccy, głodowscy, żagańscy, oleśniccy, opolscy, cieszyńscy i oświęcimscy / K. Jasiński. – Kraków : Avalon, 2007. – S. 63; Dąbrowski D. Genealogia Mściśławowiczów. Pierwsze pokolenie (do połowy XIV wieku) / D. Dąbrowski. – Kraków : Avalon, 2008. – S. 202, 207, 319–320, 380, 389–399, 588, 621, 656–669, 780; Pac G. Kobiety w dynastii Piastów. Rola społeczna Piastowskich żon i córek do połowy XII wieku – studium porównawcze / G. Pac. – Toruń : Wyd-wo naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2013. – S. 185–186; Домбровский Д. Genealogia Мстиславичей. Первое поколение (до начала XIV в.). Издание исправленное и дополненное / Д. Домбровский. – СПб. : ДМИТРИЙ БУЛАНИН, 2015. – С. 344–348, 379–384, 412–422, 642–648, 681–695, 715–725, 729–731, 742.
- ⁵ Balzer. O. Op. cit. – S. 581–583.
- ⁶ Tęgowski J. Kontakty rodzinne. – S. 28–29; Jasiński K. Rodowód Piastów małopolskich i kujawskich. – S. 99–104.
- ⁷ “Князь Лешек за дружину взяв собі Грифіну”, “Dux Lestko duxit Griphinam uxorem suam”, Rocznik Traski // Monumenta Poloniae historica (далі – MPH) : in 6 t. / [ed. A. Bielowski]. – Lwów : Nakładem własnym, 1872. – T. 2. – S. 839.
- ⁸ Tęgowski J. Kontakty rodzinne. – S. 28.
- ⁹ Veršované letopisy // Fontes rerum Bohemicarum (далі – FRB) / [ed. J. Emler]. – v Praze, 1882. – T. 3. – S. 233; Die Pehemische Cronica dewcz // FRB / [ed. J. Emler]. – v Praze, 1882. – T. 3. – S. 288; Letopisové Jindřicha Heimburského // FRB / [ed. J. Emler]. – v Praze, 1882. – T. 3. – S. 320; Neplacha, opata Opatovského, krátká kronika Římská a Česká // FRB / [ed. J. Emler]. – v Praze, 1882. – T. 3. – S. 474–475, 477; Kronika Jana z Marignoly // FRB / [ed. J. Emler]. – v Praze, 1882. – T. 3. – S. 571; Petra Žitaského kronika zbraslavská // FRB / [ed. J. Emler]. – v Praze, 1884. – T. 4. – S. 4, 12, 22–26; Kronika Beneše z Weitmile // FRB / [ed. J. Emler]. – v Praze, 1884. – T. 4. – S. 459–460.
- ¹⁰ Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae : In 6 p. / [opera J. Emler]. – Pragae, 1882. – Pars 2 (1253–1310). – S. 129, 137, 201, 207, 226–227, 290–291, 305, 441, 486, 496, 520–521, 526, 529, 549, 577, 587, 593, 740, 873, 978–979, 1019, 1060, 1184.
- ¹¹ Ibidem. – S. 146–147, 199, 227, 248–249, 290–291, 491–492, 495, 500, 516–518, 520, 528, 545, 579, 978, 1069, 1075, 1176–1177, 1228–1229.
- ¹² Ibidem. – S. 147, 248–249, 545.
- ¹³ Ibidem. – S. 147.
- ¹⁴ Ibidem. – S. 249.
- ¹⁵ Див. зокрема деякі випадки, які, втім, вимагають докладнішого вивчення (Волощук М. “Русь” в Угорському королівстві (XI – друга половина XIV ст.): суспільно-політична роль, майнові стосунки, міграції / М. Волощук ; [відп. ред. Л. В. Войтович]. – Івано-Франківськ : Лілея НВ, 2014. – С. 177, 268–269, 373, 379).
- ¹⁶ Див.: Стасюк А. Миссии францисканцев на Русь и в Золотую Орду в середине – второй половине XIII в. / А. Стасюк // CR / [pod red. V. Nagirnego]. – Kraków, 2013. – Series I. – V. 3. (Rus’ during the epoch of Mongol invasions (1223–1480). Publication after 3rd International Conference, Warsaw, 15–17th November 2012). – S. 114–115; Его же. Доминиканцы и францисканцы на страницах Галицко-Волынской летописи / А. Стасюк // CR / [pod red. V. Nagirnego]. – Kraków, 2014. – Series I. – V. 4. (Rurikids in dynastic relations: politics, customs, culture, religion (10th–16th c.). Publication after 4th International Conference, Mogilno, 14–16th November, 2013). – S. 194–196.
- ¹⁷ Rocznik Traski. – S. 839, 841, 843, 846, 851; Rocznik franciszkański krakowski // MPH : in 6 t. – Lwów : W Komisie księgarńi Gubrynowicza i Schmidta, 1878. – T. 3. – S. 51; Rocznik malopolski // MPH : in 6 t. – Lwów : W Komisie księgarńi Gubrynowicza i Schmidta, 1878. – T. 3. – S. 171, 173–175, 185.

- ¹⁸ Vita sanctae Hedwigis ducissae Silesiae (Vita maior, vita minor, genealogia) / [wydał Dr. A. Semkowicz] // MPH. – Lwów : Nakładem Akademii Umiejętności w Krakowie, 1888. – T. 4. – S. 650; Vita et miracula sanctae Kyngae ducissae Cracoviensis / [wydał Dr. W. Kętrzyński] // MPH. – Lwów : Nakładem Akademii Umiejętności w Krakowie, 1888. – T. 4. – S. 728.
- ¹⁹ Kodeks dyplomatyczny Małopolski (dalej – KDM) / [ed. F. Piekosiński]. – Kraków : Nakładem Akademii Umiejętności Krakowskiej, 1876. – T. 1 : 1178–1386. – S. 133; KDM / [ed. F. Piekosiński]. – Kraków : Nakładem Akademii Umiejętności Krakowskiej, 1886. – T. 2. – S. 187, 207.
- ²⁰ KDM. – T. 1. – S. 159–161; KDM. – T. 2. – S. 189–194, 199–200.
- ²¹ Długossii Joannes. Annales seu Cronicae incliti regni Poloniae : in 10 libros / Joannes Długossii ; [komit. red. Z. Kozłowska-Budkowa i in.]. – Warszawa : PWN, 1975. – Lib. 7–8. – S. 146, 175, 189, 206, 235, 247, 254–255, 262–263.
- ²² Jasiński K. Rodowód Piastów małopolskich i kujawskich. – S. 100.
- ²³ Długossii Joannes. Op. cit. – Lib. 7–8. – S. 189.
- ²⁴ KDM. – T. 2. – S. 189–191.
- ²⁵ У даному випадку важко сказати, хто допустився помилки, двічі записавши ім'я урядника Павла в акті від 2 листопада 1293 р.: нотар Микола чи польський дослідник Францішек Пекосінський при упорядкуванні актів 1886 р. Але, імовірно, в оточенні Грифіни було двоє урядників Павлів, патронім одного з яких – *filius Threbe*, відомий.
- ²⁶ Długossii Joannes. Op. cit. – Lib. 7–8. – S. 206.
- ²⁷ Ипатьевская летопись // ПСРЛ / [с предисловием Б. М. Клосса]. – М. : Языки славянской культуры, 2001. – Т. 2. – Изд. 2. – Стб. 880.
- ²⁸ Długossii Joannes. Op. cit. – Lib. 7–8. – S. 235.
- ²⁹ Ibidem. – S. 247.
- ³⁰ Ibidem. – S. 263. Див. також: Barciak A. Czechy a ziemie południowej Polski w XIII oraz w początkach XIV wieku. Polityczno-ideologiczne problemy ekspansji czeskiej na ziemie południowej Polski / A. Barciak. – Katowice : Uniwersytet Śląski, 1992. – S. 116–117.
- ³¹ Mazur Z. Studia nad kancelarią księcia Leszka Czarnego / Z. Mazur. – Wrocław : Zakład narodowy imienia Ossolińskich, 1975. – S. 94–95, 172.
- ³² Jasiński K. Rodowód Piastów małopolskich i kujawskich. – S. 102.

Статья посвящена малоизученной в исторической науке проблеме реконструкции вероятного русского окружения выданных замуж за западноевропейских правителей русских княжон из династии Рюриковичей. На примере дочери бывшего галицкого князя Ростислава Михайловича – Грифины (Агриппины), жизнь которой довольно хорошо описана разноплановыми источниками польского и чешского происхождения, автор попытался установить вероятное русское происхождение лиц в ее окружении после бракосочетания с серадзским князем Лешек Черным. Сложность задачи не только в браке, заключенном не на территории Руси, а, вероятно, с подчиненной отцу невесты венгерской Мачвы либо же одного из столичных венгерских центров (Эстергом, Секешфехервар), но также и в отсутствии у представителей курии княгини характерных предикатов (Ruthenus, Orros/us и др.), по которым можно было бы попытаться установить их земельную (этническую или религиозную) принадлежность.

Ключевые слова: Грифина Ростиславовна, Лешек Черный, Русь, польские земли, Пясты, Рюриковичи, Бела IV, Кунегунда Ростиславовна, Пшемисл Оттокар II, Чехия.

The article is dedicated to the unexplored problem of the reconstruction of the hypothetical Ruthenian curia of the Princess from Ryuryk dynasty married with a West-European rulers. The author has tried (on the exemplar of the daughter of the former Galitian Prince Rostyslav Mykhaylovych – Griffina, or Agrippina, which has very well documented in the Polish and Czech sources) to show the verisimilar Ruthenian environment before the marriage of Dux of Seradz Lestko Niger. It's very difficult problem, because she was married not from Rus', but from Hungarian Machva or one of capital Hungarian centre (Esztergom, Székesfehérvár), when her father resided like dominus since 1247. The representatives of Griffina's curia hasn't any Ruthenian predicates, names or any specifications, which could help to reconstruct their hypothetical land, religion or ethnic membership.

Keywords: Griffina the daughter of Rostyslav Mykhaylovych, Lestko Niger, Ruthenia, the Polish lands, Piasts, Ryuryk dynasty, Bela IV, Cunegundis the daughter of Rostyslav Mykhaylovych, Przemysl Ottocar II, Czech Kingdom.